

Stichting Zwolse Stolpersteine

Jaarverslag 2014

1. Doel

De Stichting Zwolse Stolpersteine is opgericht bij notariële akte van 1 maart 2013 en statutair gevestigd aan de Amperestraat 24 te Zwolle. Doelstelling is het (doen) plaatsen van Stolpersteine voor de tijdens de Tweede Wereldoorlog omgebrachte Joodse Zwollenaren en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

“Stolpersteine zijn kleine, individuele monumenten die je geestelijk doen struikelen op onverwachte momenten. Individuele gedenktekens voor die mensen voor wie geen grafteken kon worden opgericht. En juist doordat de Stolpersteine liggen voor hun laatste vrijwillige woonplaats, wordt indringend duidelijk dat het ging om onze burens, onze klasgenoten, onze collega's, onze stadgenoten. Het confronteert ons met de onomkeerbare leegte, die zij hebben achtergelaten” (voorzitter Jaap Hagedoorn, oktober 2013).

2. Bestuur en vrijwilligers

Het bestuur bleef in 2014 ongewijzigd en bestond uit Jaap Hagedoorn (voorzitter), Piet den Otter (secretaris), Martin Hemmink (penningmeester) en Ineke Wieman (website en public relations). Het bestuur kwam negen keer in vergadering bijeen. De secretaris nam daarnaast drie keer deel aan het Landelijk Overleg Stolpersteine.

Naast bestuursleden kent de Stichting vrijwilligers voor verschillende werkzaamheden. In 2014 waren dit Marco Groen en Mirjam Kan voor het opsporen van familieleden van de slachtoffers, Wim Huijsmans en José Martin (Herinneringscentrum Kamp Westerbork) voor historisch onderzoek en Rodrigo Maori, fotografie.

Bestuur en vrijwilligers verrichtten hun werkzaamheden om niet.

3. Activiteiten

3.1. Stolpersteine

In 2014 zijn in totaal negentien Stolpersteine geplaatst.

Op zondag 6 april 2014 kwam Gunter Demnig, bedenker van de Stolpersteine, naar Zwolle om de eerste gedenksteden te leggen, veertien in getal. Daags daarna, op 7 april, verzamelden zich meer dan 100 nabestaanden,

belangstellenden, donateurs en vertegenwoordigers van de burgerlijke en de Joodse gemeente Zwolle in de synagoge voor een herdenkingsplechtigheid. Burgemeester Meijer, rabbijn Spiero en voorzitter Hagedoorn spraken over de waarschuwende functie van de Stolpersteine. De gedenkstenen maken ons bewust van de gevolgen van rassenwaan en groepshaat. Tegelijkertijd houden zij de individuele herinnering aan de vermoorde Joodse Zwollenaren levend.

Met persoonlijke overwegingen van nabestaanden of andere relaties werden vervolgens Stolpersteine onthuld voor de Sassenstraat 5A en 26, alsmede de Melkmarkt 6, 43, 43A en 45. Ter afsluiting werd het gezelschap ontvangen door Museum De Fundatie, dat mede voor deze gelegenheid de tentoonstelling *Felix Nussbaum- Kunstenaar in ballingschap* had ingericht. De uit Osnabrück afkomstige en in Auschwitz vermoorde Joodse schilder brengt in zijn werken de beklemming van de oorlogsjaren indringend tot verbeelding.

Rob Hompes, enige overlevende uit het gezin Hompes-Turksma, onthulde op 7 november 's ochtends vier stenen voor zijn ouders en twee broers voor de Brederostraat 133. Dit deed hij samen met zijn zoon Dennis. Hompes stelde de cruciale vraag *“Werden mijn vader, mijn moeder, mijn twee broertjes echt alleen maar vermoord omdat zij Joods waren? Is dat Joods zijn dan zo erg en anders? Ja, aanwezige vrienden, omdat mijn ouders en broertjes Joods waren, werden zij om hun identiteit veroordeeld en omgebracht”*

In de namiddag van 7 november presenteerde Hans Davidson bij boekhandel Westerhof zijn boek *Het dagboek van Barend Davidson, een Zwolse jood in het verzet*. In zijn toespraak waarschuwde Hans Davidson voor de gevaren van het weer opkomende antisemitisme in onze huidige samenleving. Ter hoogte van de Jufferenwal 14 onthulden Barend Davidson's dochter Vera Karo-Davidson en haar beide zonen een Stolperstein voor hun (groot)vader.

Elke onthulling betekent een individuele herdenking, toegespitst op de levensloop van de slachtoffers en vorm gegeven naar wens van nabestaanden of andere relaties. Massale steenleggingen zijn daarmee niet te verenigen. Dit is nadrukkelijk ook de insteek van Gunter Demnig. Volgens afspraak ontvangt Zwolle in 2015 en 2016 jaarlijks circa 40 Stolpersteine.

3.2 Historisch onderzoek

Wie waren de Zwolse slachtoffers van de Holocaust en wat was hun laatste vrijwillig bewoonde adres? Hoe verliep hun leven? Ook in 2014 is veel tijd en energie geïnvesteerd in biografisch-historisch onderzoek. In januari 2014 zijn de personalia en woonadressen van de slachtoffers gepubliceerd op <http://www.stolpersteine-zwolle.nl/index.php?pageID=48> , gevolgd door een herziening in april.

In april verscheen in het *Judaica Bulletin. Mededelingenblad van de Stichting Judaica Zwolle*, het artikel *Stolpersteine in Zwolle-Voor wie en op welk adres?*, dat licht werpt op de methodiek en problemen bij dit onderzoek. Het artikel is ook te downloaden van de hiervoor genoemde webpagina.

3.3. Public relations

De Zwolse Stolpersteine verheugen zich in een breed maatschappelijk draagvlak bij nabestaanden, de Joodse gemeente, de gemeente Zwolle, bij service-clubs, onderwijsinstellingen, bedrijven en individuele personen. In samenhang hiermee kregen de onthullingen veel aandacht in de regionale én landelijke media. Zie voor een overzicht hiervan: <http://www.stolpersteine-zwolle.nl/article.php?articleID=52>

Belangstellenden zijn na aanmelding via <http://www.stolpersteine-zwolle.nl/article.php?articleID=51> verzekerd van regelmatige nieuwsvoorziening over de voortgang van de Zwolse Stolpersteine.

3.4. Financiën

Uiteenlopende organisaties, bedrijven en individuen steunden het project met diensten of geldelijke bijdragen. Aan het einde van 2014 was al financiering voor de helft van de ruim 450 uiteindelijk te leggen Stolpersteine toegezegd.

Bijzondere vermelding verdienen de Zwolse Lions, die uit de opbrengst van hun traditionele nieuwjaarsconcert op 5 januari 2014 meer dan 11.000,- euro aan de Zwolse Stolpersteine doneerden.

Zie voor meer financiële informatie de afzonderlijke financiële publicatiestukken.